

“Pietà” VII

Moderne Pietà:

Tegenwoordig hanteren kunstenaars allerlei technieken om de Pietà uit te beelden....

Ally – Pietà V, 2018

Amarante – Pietà, 2016

Hexxio - Morte della Pietà, 2019

Rigoutsou, 2008

ADLP - Pietà, 2020

allerlei methodes en materialen....

Cunha - Pietà Suspension, 2020

Martinakis – Pietà, 2013

Binding - Doctor Who 7, 2013

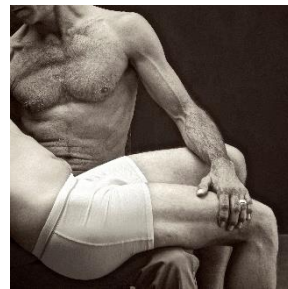
en fotografie....

Rand, 2003

Bottomley - Pietà, 2013

Zimmermann, 2014

Kandó, 1955

Fontanesi, 2012

Pietà in de film:

In nogal wat films komt het Pietà-thema aan bod. Soms vanwege een overlijden, meestal als redding of troost.

Toro - Blade II, 2002

Scott – Hannibal, 2001

Hitchcock - Topaz, 1969

Mendes – James Bond-Skyfall, 2012

Erzsébet Baerveldt kneedt en vormt in haar video ‘Requiem’ een beeld van klei alsof het een dood lichaam was dat ze radeloos en tegen beter weten in tot leven wil wekken als in een nachtmerrie. Zij is het zelf waarmee ze in de weer is. Het was haar afstudeerproject. De muziek die voor deze video gebruikt is een Requiem van Bach achterstevoren afgespeeld. Later zou ze zich meer concentreren op christelijke kunst en zich terugtrekken in een klooster.

Erzsébet Baerveldt - Requiem, 1992

https://www.youtube.com/watch?v=MLE33aa_-BM

Roelbljov, 1425

Onlangs keek ik de ruim 3 uur durende film¹ uit 1966 terug van Andrej Tarkovski over het leven van de grote Russische iconenschilder Andrej Roelbljov (1360-1430) die door de gruwelen van zijn tijd besluit niet meer te praten maar aan het eind van de film een jongen ontmoet die zojuist hoorde dat de door hem gegoten klok geslaagd is. Hij wordt overweldigd door zijn emoties en wordt door Roelbljov getroost (Pietà!) waarop die besluit met de jongen samen te gaan werken en zijn stilzwijgen op te heffen. Een hoopvol einde.

Tarkovski - Andrej Roelbljov (Filmstill), 1966

Roelbljov schilderde de beroemde Drievuldigheidsikoon. Afgebeeld zijn de drie engelen die bij Abraham op bezoek kwamen en hem, ondanks zijn ouderdom, hoop voor de toekomst gaven (Genesis 18:1-15).

Ik selecteerde de laatste 10 minuten uit deze ruim 3 uur durende film: <https://youtu.be/A2HPdMMRL3q>

Maar...ik zou het hebben over de **Man van Smarten**:

Ik wilde de serie artikelen (die ik eind februari spontaan begon) deze Goede Vrijdag, met zicht op Pasen, tóch positief afsluiten na een zoektocht door de ellende en droevigheid die het Pietà-thema onherroepelijk met zich meedraagt. Ondanks alles was er tussen de dood aan het Kruis en de Graflegging voor Maria toch een moment van overdenking en berusting met haar dode zoon op haar schoot, nog niet wetende van de Opstanding. De nonnen uit het Rijndal gingen mee in de overdenking, de Middeleeuwen en wij daarna zochten troost in deze verbeelding. De afbeelding van de 'Man van Smarten' (Vir Dolorum / Ecce Homo) stelt de gestorven Jezus voor die, staande in zijn graf, zijn wonden meelijwekkend aan ons toont. Soms wordt hij door engelen of Maria en Johannes gedragen en aan ons getoond zoals God de Vader hem in het beeld van de 'Genadestoel' toont. Zij nemen de plaats in die wij in deze wereld vol onzekerheden zouden moeten innemen.

Bill Viola, videokunstenaar, deed er iets wonderlijks mee. Hij plaatste twee Maria's treurend bij het graf van hun overleden dierbare. Plotseling ontstaat er beweging. Uit het graf rijst een lijkbleek figuur op en stroomt er tegelijkertijd water uit het graf. Is dit een opstanding, een nieuwe geboorte!? Even later valt de figuur in de handen van Maria (Pietà!), wordt hij op de grond gelegd en bedekt met een doek. Een fresco van Masolino da Panicale inspireerde Viola. Is dit een wedergeboorte van de ziel, een Opstanding, terwijl het lichaam achterblijft en wordt begraven!?

Lorenzetti, 1342

Memling, 1475

Verrocchio, 1470

Viola - Emergence, 2002

Panicale, 1424

Bekijk de video 'Emergence'² die helaas van slechte kwaliteit is omdat hij uit de hand opgenomen is tijdens een tentoonstelling in het Getty Museum, New York: https://www.youtube.com/watch?v=DaE85iUpx_A

Ik hoop dat ik jullie in deze Veertigdagentijd wat dichterbij de Pietà heb kunnen brengen en vooral bij de hoop en ontroering die daarin verscholen ligt. Zelf vond ik het een boeiende zoektocht die ik 20 jaar geleden startte met het verzamelen van Pietà-afbeeldingen en 2 jaar geleden nieuwsgierig voorzette in de literatuur, op zoek naar ontstaan en betekenis. Veel ook is blijven liggen. Ik had nog wat meer in de Duitse mystiek en die van de Begijnen willen grasduinen en meer uitingen willen tonen, maar had weinig tot geen voorbereidingstijd.

Ik ben er nog steeds niet achter waarom en óf ik Pietà's mooi vind, wél vind ik ze indruk wekkend. Gelovig ben ik niet geworden maar met zicht op Pasen wens ik ieder tóch een Zalig Pasen!

1. Andrei Tarkovsky: 'Andrei Roubljov' (volledige film - 1966) <https://www.youtube.com/watch?v=OsEnNDR6YfA> (met Engelse ondertiteling!)
2. Bill Viola: 'Emergence - The Making' (2002) <https://youtu.be/hx5Cu7U-Fkg>
3. Cristóbal de Morales: 'Pié Jesu Domine' (Requiem 1544) <https://www.youtube.com/watch?v=XlaqHUQfKaI>

Ton van Leest

* Alle bijdragen kun je terugvinden op de website van Ekklesia Tilburg onder "Actueel", waarin ook de eventuele links aan te klikken zijn.